

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- **Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de garantieregeling voor aardwarmteprojecten in de diepe ondergrond**
- **Principiële goedkeuring met het oog op adviesvraag aan de SERV en de MiNa-raad, en aan de Raad van State.**

1. INHOUDELIJK

1.1 Samenvatting

Dit ontwerp van decreet wijzigt het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond door het invoeren van een garantieregeling voor diepegeothermieprojecten. Het voorliggend ontwerp van decreet wil één van de grootste drempels, namelijk het afdekken van het geologische risico m.b.t. het gegeneerde geothermische vermogen van dergelijke projecten, wegnemen door het invoeren van een garantieregeling. Gelet op de aanzienlijke investeringskosten bij de start van dergelijk project en het ontbreken van een verzekeringsmarkt voor afdekken van het geologisch risico is een garantieregeling aangewezen om tot een gunstig investeringsklimaat voor groenewarmteproductie te komen. Dit ontwerp van decreet introduceert een juridische basis voor een model waarin de Vlaamse Overheid zich garant stelt voor een nader te bepalen maximumbedrag, en dit voor een gedeeltelijke terugbetaling van projectgebonden kosten, indien een bepaald risico zich binnen een bepaalde tijd manifesteert. Dit decreet schept het kader van de garantieregeling, de verdere uitwerking en aanvullingen zullen via een besluit van de Vlaamse Regering bepaald worden.

1.2 Situering

Het geothermische potentieel in Vlaanderen wordt geschat op meer dan 3 duizend GWh aan warmte. Op lange termijn kan door toepassing van EGS (verbeterde geothermische systemen¹) het potentieel worden opgedreven tot een geraamde productie van 15 duizend GWh elektriciteit en een veelheid van laagwaardige warmte.

Het belangrijkste knelpunt om dat potentieel in Vlaanderen te realiseren is het aantrekken van investeerders om deze kapitaalintensieve sector te financieren. Er zijn twee redenen waarom het moeilijk is om investeerders aan te trekken voor diepe geothermische projecten. Enerzijds zijn er

¹ EGS: Enhanced Geothermal Systems: systems that create reservoirs in selected geological layers so that hot water can be used directly without taken into account the restrictions as a result of a limited permeability of the rock.

slechts een beperkt aantal partijen, die voldoende financiële middelen hebben om te investeren in dit soort van projecten. Diepe geothermie projecten zijn kapitaalintensief en de financiële lasten en vergoedingen wegen zwaar door. In de operationele fase bedraagt de afschrijvingscomponent vaak meer dan 50% van de totale operationele kosten. Anderzijds is het risico dat met diepe geothermie geassocieerd wordt als zeer hoog gepercipieerd.

De technische, operationele en vraaggerelateerde risico's kunnen worden beperkt door het aangaan van passende verzekeringen en contracten en door goede boor-praktijken na te leven. Het geologische risico blijft daarentegen op dit ogenblik, zelfs na uitvoering van een uitgebreid seismisch onderzoek, de grootste hindernis om diepe aardwarmte project te ontwikkelen. Er bestaat geen private verzekeringsmarkt die een substantieel kostenrisico van een misboring als gevolg van de geologische gelaagdheid dekt. Tussen 2005 en 2012 waren er weliswaar verzekeringspolissen op de buitenlandse markt beschikbaar die het geologische risico dekten. Deze worden niet meer aangeboden omwille van een aantal schadegevallen die zich in deze periode hebben voorgedaan.

Om aan deze drempels te remediëren en om tot een gunstig investeringsklimaat voor groenewarmteproductie te komen conform het regeerakkoord wordt een decretaal kader voor garantieregeling uitgewerkt.

2. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Algemeen

Het ontwerpdecreet is rechtstreeks geïnspireerd door en geënt op het Nederlandse wettelijk kader (**Titel 4.3 van de Regeling nationale EZ-subsidies**, zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0035474/2017-04-01#Hoofdstuk4_Titeldeel4.3).

In ruil voor een door de ontwikkelaar te betalen premie, verbindt de overheid zich er toe om aan de ontwikkelaar een aantal aan het project verbonden kosten terug te betalen indien, door het geologische risico op het beoogde stratigrafische niveau op de betreffende locatie, het gerealiseerd vermogen lager is dan het verwacht vermogen.

De ontwikkelaar betaalt na goedkeuring van de aanvraag een premie als percentage van het maximale uitkeringsbedrag dat de overheid zal terugbetalen indien het gerealiseerd vermogen lager is dan het verwacht vermogen. Dit premiepercentage zal in het BVR uitgewerkt worden.

Het maximale uitkeringsbedrag wordt in het BVR vastgesteld als een percentage van de in aanmerking komende kosten, zodanig dat de regeling voldoet aan de voorwaarden van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. In datzelfde BVR wordt ook een absoluut maximum voor de in aanmerking komende kosten vastgelegd voor diepe geothermie. Hierdoor wordt duidelijk hoeveel de maximumuitkering per project bedraagt, alsook wat de maximale steunintensiteit en de maximale steun zal zijn. Het BVR zal ook vastleggen hoe de in aanmerking komende kosten dienen bepaald te worden.

Initiatiefnemers die gebruik wensen te maken van de garantieregeling, dienen vooraf het businessmodel (projectgebonden kosten, opbrengsten, rendabiliteit, ...) te laten valideren, zodat in geval van uitwinning het project via een audit kan worden gecontroleerd.

In de regeling wordt beroep wordt gedaan op artikel 41 van de Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Geothermische energie wordt via de AGVV immers beschouwd als "hernieuwbare energiebronnen". Dat betekent echter wel dat, abstractie makende van de mogelijkheid van 100% steun bij concurrerende bidprocedures, de steunintensiteit conform artikel 41, lid 7 beperkt moet zijn tot:

- **45%** wanneer de kosten van investeringen in de productie van energie uit hernieuwbare energiebronnen binnen de totale investeringskosten als een afzonderlijke investering kunnen worden vastgesteld (bv. omdat het een gemakkelijk te onderscheiden „uitbreiding” van een reeds bestaande faciliteit is). In dit geval vormen deze kosten met betrekking tot hernieuwbare energie de in aanmerking komende kosten. Wanneer de kosten van investeringen in de productie van energie uit hernieuwbare energiebronnen kunnen worden vastgesteld ten opzichte van een vergelijkbare, minder milieuvriendelijke investering die zonder de steun op geloofwaardige wijze zou zijn verricht, levert dit verschil tussen de kosten van beide investeringen de met hernieuwbare energie verband houdende kosten op en geldt dit als de in aanmerking komende kosten.
- **30%** voor bepaalde kleine installaties waar een minder milieuvriendelijke investering niet kan worden bepaald omdat geen installaties van beperkte omvang bestaan. In dit geval vormen de totale investeringskosten die nodig zijn om een hoger niveau aan milieubescherming te bereiken, de in aanmerking komende kosten.

Het voorliggende ontwerp decreet houdt hiermee rekening door expliciete verwijzing naar de AGVV.

Artikel 1

Dit artikel voegt in artikel 2 van het decreet Diepe Ondergrond de definities toe die vereist zijn voor de verdere bepalingen inzake de invoering van een garantieregeling voor diepegeothermieprojecten.

Artikel 2 tot 4

Deze artikelen voegen de juridische basis in voor de uitwerking van een garantieregeling voor diepegeothermieprojecten. Via Besluit van de Vlaamse Regering zullen o.a. de in aanmerking komende kosten, de steunintensiteit, het premiepercentage, het maximale steunplafond, alsook de aanvraagprocedure en de voorwaarden waaraan dergelijke aanvragen dienen te voldoen verder bepaald worden.

Artikel 5

Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De te betalen premie per diepegeothermieproject, dat van de garantieregeling gebruik maakt, zal naar de algemene middelen vloeien. De eventuele uitwinning van de garantie zal eveneens vanuit de algemene middelen worden gefinancierd.

Gelet op de huidige interesse in diepe geothermie wordt momenteel ingeschat dat in de beginfase een bedrag aan waarborgen van 30 miljoen voldoende is.

3.1. Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 7 april 2017.

De Inspectie meent dat daar waar het verlenen van een waarborg vrij gebruikelijk is, het door de overheid afdekken van een rendementsrisico eerder ongebruikelijk is. De Inspectie meent dat het niet evident zal zijn om de voorgelegde businessmodellen goed in te schatten. De Inspectie meent verder dat in het dossier een indicatie zou moeten worden gegeven van het bekomen rendement van reeds in binnen- en buitenland uitgevoerde diepe geothermie projecten, en de normale premie die de markt voor het verzekeren van een dergelijk risico zou aanrekenen.

Het is niet mogelijk om het financieel rendement van een specifiek geothermisch project voor de projecteigenaar te achterhalen. Veel hangt af van de wijze waarop de warmte wordt gebruikt (verbruikersprofiel), in welke constellatie en de toegekende rechtstreekse of onrechtstreekse subsidies. Afzonderlijke rekeningen waaruit een rendement kan worden afgeleid zijn niet openbaar.

Wat projecten in het binnenland betreft, zijn voorlopig enkel gegevens over de Vito-site in Mol beschikbaar. Bij een voldoende constante afname komt men op projectniveau op een theoretisch rendement tussen de 4 % en 8 %. Veel hangt hierbij af van de werkhypothese die men gebruikt om de evolutie van de gasprijs in rekening te brengen. Daarnaast is ook de wijze waarop het rendement van de warmteopbrengst verdeeld wordt over producent en distributeur bepalend.

Wat de vraag naar buitenlandse projecten betreffen, blijkt voorts:

- Duitsland: de meeste diepe geothermie-installaties worden uitgebaat door “Stadtkraftwerke” die zowel instaan voor de elektriciteitsvoorziening, warmteverdeling als eventueel levering van andere nutsvoorzieningen.
- Frankrijk: De meeste geothermische installaties worden bedreven voor woningverwarming. Meestal zijn dit sociale verhuurappartementen, waar het verbruiksonderdeel en inrichting voor geothermische verwarming niet cijfermatig wordt afgezonderd.
- Nederland: vnl. gebruik voor verwarming glastuinbouw. Hoewel gegevens beschikbaar zijn van sommige spv's waarin de geothermische centrale juridisch opereert is het onduidelijk hoe de transferpricing in wordt verdeeld over de teelt en energieopwekking.

3.2. Het begrotingsakkoord werd verleend op 04/07/2017.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

1. personeel: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeel van de lokale besturen.
2. werkingsuitgaven: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de werkingsuitgaven van de lokale besturen.
3. investeringen en schuld: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de investeringen of de schuld van de lokale besturen.
4. ontvangsten: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de ontvangsten van de lokale besturen
5. conclusie: het voorstel van beslissing heeft geen negatieve weerslag op de werking van de lokale besturen.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorliggende ontwerp van decreet legt nog geen concrete taken vast. Deze zullen nog worden geconcretiseerd in een uitvoeringsbesluit. De personeelsimpact zal pas bij de concrete uitwerking van het uitvoeringsbesluit kunnen worden ingeschat. In elk geval zal de verdere uitwerking en de uitvoering van deze garantieregeling uiteenlopende en specifieke competenties vergen (geologische analyse van het risico, analyse van de business case van projecten, auditing van de uitvoering en de

rendabiliteit van de projecten, regelgeving staatssteun met betrekking tot het verlenen van investeringsgaranties, ...).

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het bijgaande ontwerpdecreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2017/227.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de garantieregeling voor aardwarmteprojecten in de diepe ondergrond, met bijhorende memorie van toelichting, zoals opgenomen als bijlage 1 en 2;

2° de Vlaamse ministers, bevoegd voor energie en omgeving, ermee te gelasten over het bovenvermelde ontwerp van decreet het advies van de SERV en de MiNa-raad in te winnen met het verzoek hun advies uit te brengen binnen een termijn van dertig dagen;

3° de Vlaamse ministers, bevoegd voor energie en omgeving, ermee te gelasten, over het voorontwerp van decreet, vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de Raad van State met het verzoek hun advies uit te brengen binnen een termijn van dertig dagen voor zover de voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

Bart TOMMELEIN
Viceminister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie

Joke SCHAUVLIEGE
De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Bijlagen:

- het principieel goed te keuren ontwerpdecreet en de bijhorende memorie van toelichting;
- het advies van de Inspectie van Financiën d.d. 7 april 2017
- het begrotingsakkoord d.d. 04/07/2017
- Reguleringsimpactsanalyse